

Materials per a fixar una posició... barroca
(per Eduard Bru)
Maig 2012 i 2012 06 27

refs.

Textos: fragment de una presentació pel congrés AURS, 2012 i guió per a una video-xerrada, 2020

Imatges:

pp3, cartell, per becaris Cultura ETSAB, Pau Guallar i Albert Jiménez

pp8, fax amb planol i anotacions "Habitatges per gent fran a Folch i Torres"; per Eduard Bru

Diagramació per Félix Arranz

ETSAB UPC 2020

#a_punts #etsab #etsabUPC #laupc #paranimfarquitectura

#dpaUPC #profesoradoETSAB #professoratETSAB

Aquest document recull dos esborranys de textos de l'arquitecte i catedràtic **Eduard Bru** que van ser la base antecedent per a un debat públic emès el 30 de juny de 2020 a la sèrie de vídeo xerrades "INTERIORS ETSAB: CATEDRÀTICS", amb la participació dels professors **Jaume Valor**, **Daniel García Escudero**, **Jaime Coll** i **Marina Cervera** i de les estudiants **Belén Dàvila**, de grau i **Mònica Soto**, de màster.

El vídeo complet, amb la ponència d'Eduard Bru i el debat posterior, es pot veure en línia al [canal YouTube de Paranimf ETSAB](#) i properament a UPCcommons.

INTERIORS ETSAB CATEDRÀTICS
30.06.2020
13.00h

ETSAB CULTURA ETSAB

ARXIU DOCS
VIDEO XERRADES: EPISODI 2

Defiendo para los países pobres y móviles una construcción del espacio mediante volúmenes considerablemente neutros, e incluso, memorables situados en ámbitos altamente significativos por la presencia y la acción del paisaje, con la ayuda del paso del tiempo.

EDUARD BRU

PARANIMF
ETSAB

REALISME

Considerem que el *Realisme* ha donat el millor de la nostra producció arquitectònica. Val a dir que considerem *Realistes* les posicions relacionades amb les definicions teòriques que Oriol Bohigas feia als 60 i 70 (i tampoc llunyanes al Coderch de "no son genios lo que necesitamos ahora").

I també obres construïdes molt recents, encara que escadussement teoritzades.

Considerem, doncs, que aquest esperit batega encara, com ho ha fet en dècades recents, tot afirmant que, pel que de nosaltres en pugui dependre, ho continuarà fent amb intensitat creixent.

Podríem presentar, versemblantment, les experiències *Modernistes*, bona part de la arquitectura de la Escola de Barcelona o el treball de l'Enric Miralles i associats, com episodis *Realistes*, entenent per *Realisme* no exclusivament contenció, sinó, i principalment, adequació a una cultura material i a un entorn.

Es més, l'arquitectura catalana manté, al meu judici una continua relació amb els que en termes contemporanis denominem *Realisme*. Ho fa possiblement per dues raons principals: perquè no està associada, malauradament, a un poder polític fort, i perquè no té darrera un poder econòmic potent. La absència d'estructura política pròpia ens ha estalviat la imposició de

sistemes estàndards de representació del poder, i la precarietat econòmica ens ha imposat un ús imaginatiu de materials pobres, ambdues situacions propiciatòries, doncs, de -si no llenguatges- com a mínim a actituds realistes.

Tot excloent les arquitectures de indubtable qualitat directament en ressonància amb els codis estàndard internacionals del moviment modern (Pratsmarsó, Mitjans, Barba Corsini, Tous i Fargas...) podem apuntar que no pocs hem estat, o som, Realistes, especialment si establim dues variants del Realisme del país: *la freda i la càlida*.

Podríem arriscar més i lligar la càlida amb el *Modernisme* i la freda amb el *Noucentisme*.

Així serien Realistes *hot* des de Gaudí a Miralles, tot passant, es clar, per Jujol, i per MBM a Pallars, o per Clotet Tusquets quan fan de *Modernistes* (*traducció: en sentit jugenstyle*). Però també per Coderch, encara que una sola vegada, a la casa Ugalde, o una i $\frac{1}{2}$ si pensem en el Pavelló de Espanya de la Triennial de Milà del 1952 quan, al meu parer, Coderch -home del Régimen- entra en contacte amb la avantguarda de las postguerra civil (Miró, Julio González, Pons, Tàpies...) hereva de la avantguarda de la República desapareguda al 39,... i, per un curt període de temps, s'encomana (1950-53).

Quan dic *hot* insinuo un cert organicisme, materialitat intensa, fins i tot collage.

Realistes *cool* són, gairebé sempre, Garcés i Sòria, o Clotet Tusquets a l'illa de Pantelleria, Clotet Tusquets a la casa Rognoni i a moltes altres, a les aquarel·les de Clotet. Clotet Paricio al recent edifici d'habitatges al Fòrum de Barcelona. També Badía, Gironés, i potser qui això signa (BLS) inclòs. Per *cool* entenc només aparent fredor i atenció apassionada al lloc i al programa.

Maig 2012

3 PARAMETRES: REALISME, SITUACIONISME I BARROC.

Sempre que fem una cosa es nova, encara que sovint fa basarda recordar-ho.

Tot bon projecte crea un nou paradigma. Trenca amb la situació donada i amb la teoria anterior. Miquel Angel. Cada *realitat* es inefable.

El programa es una pauta creativa. Causa forma i sentit. Gran error dels arquitectes quan el menysvaloren. Però, els programes canvien. La forma queda: es una situació donada, sobre la que es superposen altres.

Es millor sobreposar que renunciar a inventar, es a dir, d'ajustar-se a la *situació*.

Per això el *Barroc* es el futur: jerarquies variables. Asplund. Elies Torres.

Realisme

L'artista construeix? O ens porta quelcom que està darrera la pantalla?, potser una realitat més fonda que nosaltres, la pantalla, no sabia veure.

Crec que fa les dues coses, però no les porta d'una banda a l'altre: les recrea. Crea i desvela.

L'arquitectura mai es funcional, en el sentit mecanicista: la vida canvia contínuament, la arquitectura NO, roman, sempre (sort del mobiliari!): el mobiliari es la divisió pactista de l'arquitectura, perquè arriba a acords. La arquitectura no ho fa.

Aquesta es la gran aportació de la arquitectura: fixa l'instant, l'època, la situació, i, en fer-ho, ens referència.

Cada projecte es un nou paradigma (ho agafo de Garcia Escudero) que, un cop formulat amb matèria, mor: aquest es el seu gran valor i mèrit.

Es un testimoni que ens fa contínuament conscients de que som vius.

Tota nova arquitectura crea, si, un nou paradigma, que mor immediatament, assassinat pel temps. Tot això ens permet estar en el mon, encara que tot es vingui contínuament avall (se venga abajo: imagineu-vos que l'arquitectura canvies amb nosaltres.

Situació / Programa

El programa, ben fet, es l'acta de les situacions

El programa amb la seva fixació -il·lusòria- de les coses es un element artístic -que no pràctic- imprescindible... per no seguir-lo.

El programa es un gran indicador de la nostra llibertat. En el caos -el no programa- no hi ha llibertat, hi ha confusió. La llibertat necessita referències que intentin negar-la. Es llavors quan s'exerceix.

Del codi genètic del programa que considerem naixeran unes o altres situacions (o és al'inrevés???): no necessàriament les situacions previstes o previsibles, però totes filles del programa, encara que siguin la seva negació. El programa dona el codi i d'aquí a la situació.

Destruïx tot això l'ordre? No, el fa estirar-se, flexible... i, així, el manté viu.

El programa, l'ordre, ens diu que passarà a la festa. Després la festa canvia, es deriva, i s'acaba, i la arquitectura continua, allà.

Però ha canviat, perquè l'hem vista, embolicada, tant en situacions previsibles (sí, les havíem previst), com imprevistes que l'han alterat als nostres ulls, que llegeixen la realitat segons l'experiència.

Barroc

Fins ara seguíem narracions lineals referides a allò real, n'escollíem una i la fèiem "nostra".

Ara rebem sovint una notícia, -o una teoria- i la seva negació. Una idea de projecte i la seva fi.

Una seqüència temporal curta, i llarga a l'hora, tot sobreposat

Es per això que el barroc -allò que flueix i que, obert, accepta- dominarà la pantalla (la física i la metafísica).

El barroc estava a punt de donar el pas: ara -no fa gaire- ja ho ha fet. I nosaltres, alguns, amb ell.

Eduard Bru, 27 de juny de 2020

A punts és una col·lecció de documents que recopila experiències, relats, lliçons, matisos, crítiques, qüestions i situacions diverses de persones que formen o han format part de la comunitat humana, acadèmica i professional de la Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, UPC.

S'ofereixen per a la seva lliure circulació i reimpressió. La lectura directa en pantalla és possible en etsab.upc.edu

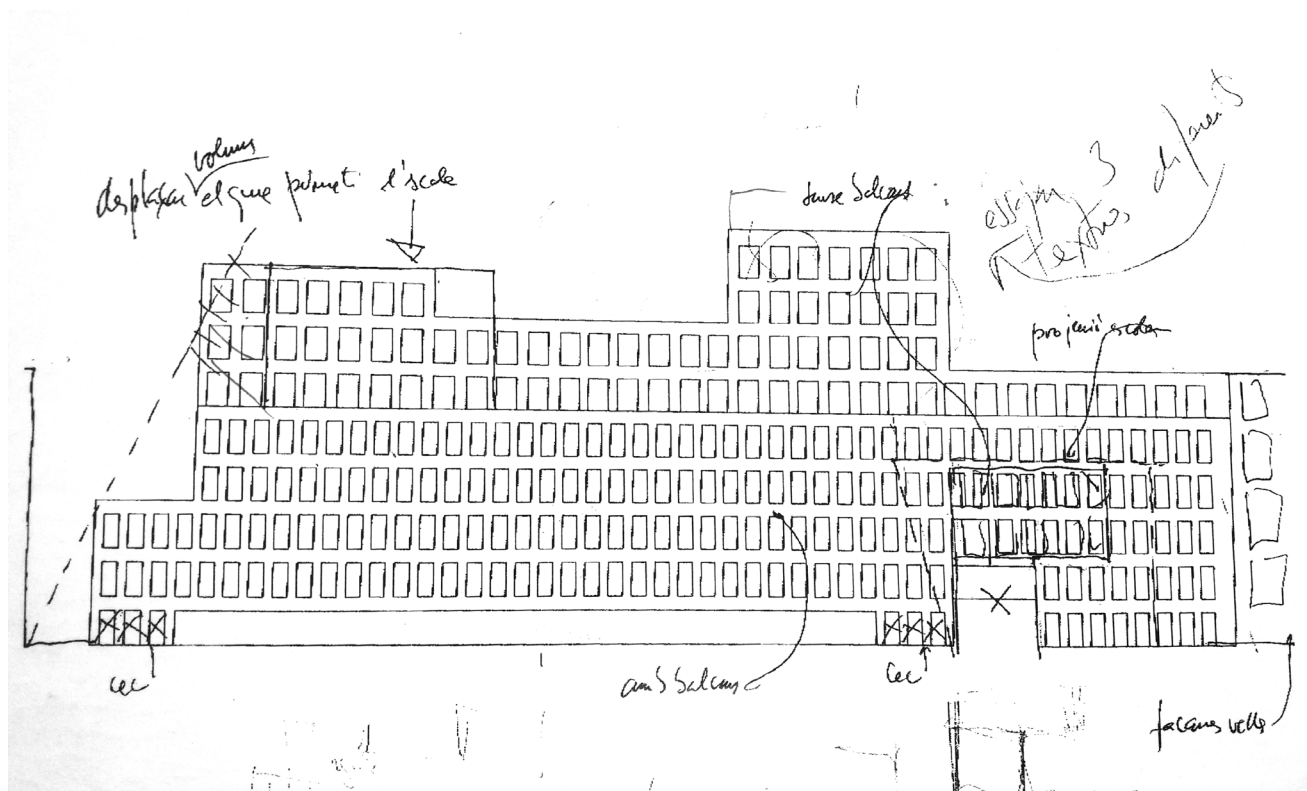
No es permet la seva reproducció amb finalitats comercials ni en mitjans, suportats publicitàriament, de cap tipus ni format.

A punts es una colección de documentos que recopila experiencias, relatos, lecciones, matices, críticas, cuestiones y situaciones diversas de personas que forman o han formado parte de la comunidad humana, académica y profesional de la Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, UPC.

Se ofrecen para su libre circulación y reimpression. La lectura directa en pantalla es posible en etsab.upc.edu

No se permite su reproducción con fines comerciales ni en medios, soportados publicitariamente, de ningún tipo ni formato.

ETSAB UPC · PARANIMF ARQUITECTURA · DOCUTEC

19-191-2005 10:12 HABILITATSE PER CENTRAL Y F. TARRASJ +49 30